

Öğretim İlke ve Yöntemleri

Editörler: Fevzi DURSUN · Ahmet AYKAN

Editörler: Doç. Dr. Fevzi DURSUN - Dr. Öğr. Üyesi Ahmet AYKAN

ÖĞRETİM İLKE VE YÖNTEMLERİ

ISBN 978-625-7582-82-7

DOI 10.14527/9786257582827

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2021, PEGEM AKADEMI

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevi**dir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye’de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000’in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Ekim 2021, Ankara

Yayın-Proje: Nisanur Uzunlu
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarım: Pegem Akademi

Baskı: Koza Yayın Dağıtım A.Ş.
Cevat Dünder Cad. No. 139
Ostim/ANKARA
Tel: (0312) 385 91 91

Yayıncı Sertifika No: 36306
Matbaa Sertifika No: 45553

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Öğretim belli bir amaç için ve belli bir ortamda gerçekleşmektedir. Bu süreç ve öğrenme ortamı mümkün olduğu kadar öğrenenlerin özelliklerine uygun şekilde düzenlenmelidir. Öğretmenler bildiğimiz gibi hizmet öncesinde; öğretmenlik meslek bilgisi, alan bilgisi ve genel kültür alanlarındaki eğitimlerini lisans öğretimi sürecinde fakültelerde almaktadırlar. Bu eğitim içeriğindeki alanlardan birisi olan öğretmenlik meslek bilgisi alanında öğretim ilke ve yöntemleriyle ilgili konu, tartışma ve uygulamalar öğretmenlik mesleği için oldukça önemlidir. Öğretim ilke ve yöntemlerinin öğretiminde de kaynakların önemi büyüktür.

Yüksek Öğretim Kurulu tarafından güncellenen öğretmen yetiştirme lisans programlarının genelde ikinci sınıfında yer alan öğretim ilke ve yöntemleri dersinin içeriği *“öğretim ilke ve yöntemleriyle ilgili temel kavramlar; öğretim-öğrenme ilkeleri, modelleri, stratejileri, yöntemleri ve teknikleri; öğretimde hedef ve amaç belirleme; öğretim ve öğrenmede içerik seçimi ve düzenlemesi; öğretim materyalleri; öğretimin planlanması ve öğretim planları; öğretimle ilgili kuram ve yaklaşımlar; etkili okulda öğretim, öğrenme ve öğrenmede başarı; sınıf içi öğrenmelerin değerlendirilmesi”* şeklinde ifade edilmektedir.

Kitabın birinci bölümünde öğretim ilke ve yöntemleri ile ilgili; eğitim, öğretim, öğrenme, öğretme, eğitim programı, strateji, yöntem ve teknik gibi temel kavramlar ele alınmaktadır. Ayrıca bölüm kapsamında; öğretmen, taktik, öğretim ilkesi ve öğretimde etkinlik gibi kavramlara da yer verilmektedir.

İkinci bölümde öğrenmeyi etkileyen faktörler başlığı altında; öğrenmeyi doğrudan (öğrenen, öğrenme yöntemi ve öğrenme malzemesi) ve dolaylı olarak etkileyen (öğretmen ve öğrenme ortamı) faktörler detaylı olarak ifade edilmektedir.

Üçüncü bölümde, öğrenme ve öğretimle ilgili başlıca kuramlar yer almaktadır. Bu kapsamda bölümde; davranışçı öğrenme kuramları, bağlantı kuramı, sosyal bilişsel öğrenme kuramı, bilgi işleme kuramı, yapılandırıcılık ve nörobiyolojik kuram detaylı olarak ele alınmaktadır.

Dördüncü bölümde; öğrenme ve öğretim stratejileri ile öğrenme ve öğretim stilleri ayrıntılı olarak ifade edilmektedir. Stratejinin tanımı, öğrenme stratejilerinin türleri ve öğretim stratejilerinin türleri ile başlayan bölümde; öğrenme ve öğretim stillerinin tanımı ve türleri detaylı olarak yer almaktadır.

Beşinci bölümde eğitimde program geliştirme başlığı altında; program geliştirme ile ilgili temel kavramlar, program geliştirmenin temelleri, program geliştirme modelleri ve program geliştirme süreci yer almaktadır. Program, eğitim programı, öğretim programı ve ders programı kavramları ile başlayan bölümde,

program geliştirmenin tarihi temelleri, Amerika ve Avrupa kaynaklı program geliştirme modelleri ve program geliştirme süreci detaylı olarak ele alınmaktadır.

Kitabın altıncı bölümünde öğretim-öğrenme ilkeleri başlığı altında; hedefe görelilik, öğrenene görelilik, bütünlük, açıklık, basitten karmaşığa, somuttan soyuta, bilinenden bilinmeyene, yakından uzağa, etkin katılım, tündengelim, yaşama yakınlık, güncellik, transfer, sosyallik, ekonomiklik, bilgi ve becerinin güvence altına alınması gibi bir takım ilkeler detaylı olarak ifade edilmektedir.

Yedinci bölümde öğretimin planlanması ve uygulanması başlığı altında; dijital çağda öğretim planı oluşturma, öğretim planının amacı ve işlevi, öğretimi planlamanın ilkeleri, öğretim planı yapmanın yararları, öğretim planlamanın basamakları ve öğretim planı türleri ele alınmaktadır. Öğretim planı türlerinden; yıllık plan, ünitelendirilmiş yıllık plan ve günlük ders planı gibi kavramlar detaylı olarak ifade edilmektedir.

Sekizinci bölümde öğretim yöntemlerini sınıflandırma ve öğretim yöntemleri başlığı altında; öğretim yöntemi, yöntem seçimini etkileyen faktörler, öğretim yöntemlerinin sınıflandırılması ve öğretim yöntemleri alt başlıkları yer almaktadır. Bölümde ayrıca; anlatım, soru-cevap, tartışma, problem çözme, örnek olay incelemesi, drama, gösterip yaptırma, gösteri, işbirliğine dayalı öğrenme, proje, programlı öğretim, bireysel çalışma ve deney gibi yöntemler ayrıntılı olarak ifade edilmektedir.

Dokuzuncu bölümde öğretim teknikleri detaylı olarak ele alınmaktadır. Bölüm kapsamında; beyin fırtınası, fikir taraması, beyin eseri, rol oynama, bilişsel çıraklık, konuşma halkası, altı şapkalı düşünme, altı ayakkabılı uygulama, görüş geliştirme, köşeleme, rulman, çember, kartopu, eğitsel oyun, öğrenme halkası, akvaryum, pazaryeri, benzetim, gezi ve sergi gibi öğretim teknikleri yer almaktadır.

Onuncu bölümde öğretimde kavram haritaları konusu yer almaktadır. Bölümün alt başlıklarında ise; kavram haritalarının tanımı, kavram haritasının bölümleri, yapılarına göre kavram haritası türleri, kavram haritası hazırlama yöntemleri ve kavram haritalarının farklı kullanım yolları detaylı olarak ele alınmaktadır.

On birinci bölümde düşünme teknikleri başlığı altında; düşünme, düşünmeyi etkileyen etmenler ve üst düzey düşünme teknikleri gibi alt başlıklar yer almaktadır. Ayrıca bölümde; düşünmeyi etkileyen kişisel ve çevresel etmenler ile üst düzey düşünme tekniklerinden olan eleştirel, yaratıcı metabilişsel, yansıtıcı, analitik ve lateral (yanal) düşünme beceriler de ayrıntılı olarak yer almaktadır.

On ikinci ve son bölümde ise, öğretmenlerin öğretimdeki sorumlulukları konusu yer almaktadır. Bu ana başlık altında; eğitim felsefeleri açısından öğret-

menlerin öğretimdeki sorumlulukları, Türk eğitim Sistemi'nde mevzuat açısından öğretmenlerin öğretime dair sorumlulukları, öğretmenlerin öğretimdeki sorumluluklarına dair öne çıkan kavramlar ve öğretmenlerin kendi görüşleri açısından öğretimdeki sorumluluklarının değerlendirilmesi alt başlıkları ele alınmaktadır.

Bu kitabın hazırlanmasında farklı üniversitelerde görev yapan alanlarında uzman meslektaşlarımız; Dr. Öğretim Üyesi Ayhan BULUT'a, Doç. Dr. Zekeriya ÇAM'a, Dr. Öğr. Üyesi Emin Tamer YENEN'e, Dr. Öğr. Üyesi Muhammet Fatih ALKAN'a, Dr. Öğr. Üyesi Şefika Sümeyye ÇAM'a, Dr. Öğr. Üyesi Sümeyra CEYHAN'a, Doç. Dr. Nurhak Cem DEDEBALI'ye, Dr. Öğr. Görevlisi İskender DAŞDEMİR'e, Doç. Dr. Esmâ EMMİOĞLU SARIKAYA'ya, Dr. Öğr. Üyesi Özge MAVİŞ SEVİM'e ve Dr. Öğr. Üyesi Veda YAR YILDIRIM'a gayretli çalışmalarından dolayı teşekkürü borç biliriz. Yine kitabın yayına hazırlanması sürecinde Pegem Yayıncılık adına bizleri destekleyen Servet SARIKAYA'ya teşekkürlerimizi sunarız.

Elimizdeki öğretim ilke ve yöntemleri kitabının öğretmen adaylarına, öğretmenlere ve diğer eğitimcilere yardımcı olduğu ve onların mesleki gelişimlerini sağladığı ölçüde bölüm yazarları, editörler ve yayıncıyı mutlu edecektir.

Eylül, 2021

Editörler

Doç. Dr. Fevzi DURSUN

ORCID No: 0000-0003-2103-8940

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet AYKAN

ORCID No: 0000-0002-8033-0821

BÖLÜMLER VE YAZARLARI

Editörler: Doç. Dr. Fevzi DURSUN - Dr. Öğr. Üyesi Ahmet AYKAN

1. BÖLÜM: Öğretim ile İlgili Temel Kavramlar

Doç. Dr. Fevzi DURSUN - Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-2103-8940

2. BÖLÜM: Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler

Dr. Öğr. Üyesi Ayhan BULUT- Bayburt Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-6482-8032

3. BÖLÜM: Öğrenme ve Öğretimle İlgili Başlıca Kuram ve Yaklaşımlar

Doç. Dr. Zekeriya ÇAM - Muş Alparslan Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-2965-2390

4. BÖLÜM: Öğrenme ve Öğretim Stratejileri – Öğrenme ve Öğretim Stilleri

Dr. Öğr. Üyesi Emin Tamer YENEN - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-2359-3518

5. BÖLÜM: Eğitimde Program Geliştirme

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet AYKAN - Muş Alparslan Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-8033-0821

6. BÖLÜM: Öğretim-Öğrenme İlkeleri

Dr. Öğr. Üyesi M. Fatih ALKAN - Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-5600-0160

7. BÖLÜM: Öğretimin Planlanması ve Uygulanması

Dr. Öğr. Üyesi Şefika Sümeyye ÇAM - Muş Alparslan Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-9360-0758

8. BÖLÜM: Öğretim Yöntemlerini Sınıflandırma ve Öğretim Yöntemleri

Dr. Öğr. Üyesi Sümeyra CEYHAN - Muş Alparslan Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-2452-8830

9. BÖLÜM: Öğretim Teknikleri

Dr. İskender DAŞDEMİR - Ege Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-4158-2388

Doç. Dr. Nurhak Cem DEDEBALI - İzmir Katip Çelebi Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-6627-1132

10. BÖLÜM: Öğretimde Kavram Haritaları

Doç. Dr. Esmâ EMMİOĞLU SARIKAYA

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-6188-7173

11. BÖLÜM: Düşünme Teknikleri

Dr. Öğr. Üyesi Özge MAVİŞ SEVİM - Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-4120-5374

12. BÖLÜM: Öğretmenlerin Öğretimdeki Sorumlulukları

Dr. Öğr. Üyesi Veda YAR YILDIRIM

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-2129-4189

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
Bölümler ve Yazarları.....	vii

1. BÖLÜM ÖĞRETİM İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

Giriş.....	4
Öğretmen.....	5
Eğitim.....	5
Eğitim Programı	6
Öğretim	7
Öğretme.....	7
Öğrenme	8
Strateji.....	8
Öğretim Yöntemi	9
Öğretim Tekniği	9
Taktik	10
Öğretim İlkesi.....	10
Öğretimde Etkinlik	11
Özet.....	11
Önerilen Kaynaklar.....	13
Kaynakça	14
Değerlendirme Soruları.....	15

2. BÖLÜM ÖĞRENMEYİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Giriş	19
Öğrenmeyi Doğrudan Etkileyen Faktörler	20
Öğrenen ile İlgili Faktörler.....	20
Türe Özgü Hazır Oluş.....	20
Olgunlaşma.....	21
Genel Uyarılmışlık Hali ve Kaygı Düzeyi	21
Güdü (Motivasyon)	22
Öğrenmenin Aktarılması (Eski Yaşantılar)	23

Dikkati Odaklama (Konsantrasyon)	24
Öğrenmenin Yöntemi ile İlgili Faktörler.....	25
Öğrenilen Konunun Yapısı	25
Öğrenmeye Ayrılan Zaman	26
Geribildirim (Dönüt)	26
Öğretmen-Öğrenci Etkinliği (Aktif Öğrenme- Etkin Katılım)	27
Öğrenme Malzemesi ile İlgili Faktörler.....	28
Algısal Ayırt Edilebilirlik	28
Anlamsal Çağrışım	28
Kavramsal Gruplandırma	28
Öğrenmeyi Dolaylı Etkileyen Faktörler.....	29
Öğretmen ve Öğrenme Ortamı.....	29
Özet	29
Kitap önerisi	30
Kaynakça.....	31
Değerlendirme soruları	33

3. BÖLÜM

ÖĞRENME VE ÖĞRETİMLE İLGİLİ

BAŞLICA KURAM VE YAKLAŞIMLAR

Öğrenme	38
Davranışçı Öğrenme Kuramları	40
Sosyal Bilişsel Öğrenme Kuramı	52
Bilgi İşleme Kuramı.....	56
Yapılandırmacı Öğrenme Kuramı.....	59
Özet	63
Önerilen Kaynaklar	64
Kaynakça.....	64
Değerlendirme Soruları.....	65

4. BÖLÜM ÖĞRENME VE ÖĞRETİM STRATEJİLERİ – ÖĞRENME VE ÖĞRETİM STİLLERİ

Giriş.....	71
Öğrenme Stratejileri.....	73
Öğrenme Stratejisi Nedir?.....	73
Öğrenme Stratejisi Türleri.....	74
Dikkat Stratejileri.....	74
Anlamlandırmayı Arttırıcı (Kodlama) Stratejiler.....	74
Tekrar Stratejileri.....	75
Örgütlenme Stratejileri.....	76
Duyuşsal Stratejiler.....	76
Yürütücü Biliş Stratejileri.....	76
Öğrenme Stratejilerinin Öğretimi.....	76
Öğretim Stratejileri.....	77
Öğretim Stratejisi Nedir?.....	77
Sunuş Stratejisi ile Öğretim.....	78
Buluş Stratejisi ile Öğretim.....	80
Araştırma Stratejisi ile Öğretim.....	81
Öğretim Stilleri.....	83
Öğretim Stili Nedir?.....	83
Öğretim Stili Türleri.....	83
Öğrenme Stilleri.....	86
Öğrenme Stili Nedir?.....	86
Öğrenme Stillerinin Öğretim Ortamına Yansımaları.....	86
Öğrenme Stili Modellerinden Bazı Örnekler.....	87
Özet.....	90
Kitap Önerisi.....	92
Kaynakça.....	92
Değerlendirme Soruları.....	95

5. BÖLÜM EĞİTİMDE PROGRAM GELİŞTİRME

Giriş.....	100
Eğitimde Program Geliştirme.....	101
Program Geliştirmede Temel Kavramlar	101
Program Geliştirmenin Temelleri.....	104
Program Geliştirme Modelleri	105
Amerika Temelli Modeller.....	106
Avrupa Temelli Modeller	110
Program Geliştirme Süreci.....	113
Sürecin Planlanması	114
Program Tasarısının Hazırlanması	117
Programın Pilot Uygulaması	119
Programın Değerlendirilmesi ve Düzeltilmesi	119
Programın Yaygınlaştırılması.....	120
Özet	120
Önerilen Kaynaklar	121
Kaynakça.....	121
Değerlendirme Soruları.....	122

6. BÖLÜM ÖĞRETİM-ÖĞRENME İLKELERİ

Giriş.....	127
Öğretim-Öğrenme İlkeleri	127
Hedefe Görelilik.....	128
Öğrenene Görelilik.....	129
Bütünlük.....	129
Açıklık.....	130
Basitten Karmaşığa.....	130
Somuttan Soyuta	131
Bilinenden Bilinmeyene	131
Yakından Uzağa.....	131
Etkin Katılım.....	132
Tümdengelim	132
Yaşama Yakınlık.....	133
Güncellik	133

Transfer.....	134
Sosyallik.....	134
Ekonomiklik	135
Bilgi ve Becerinin Güvence Altına Alınması	135
Diğer İlkeler	136
Özet	137
Önerilen Kaynaklar	139
Kaynakça.....	139
Değerlendirme Soruları.....	140

7. BÖLÜM

ÖĞRETİMİN PLANLANMASI VE UYGULANMASI

Dijital Çağda Öğretim Planı Oluşturma	146
Öğretim Planı Yapmanın Yararları	148
Öğretimi Planlama İlkeleri	150
Planlama ve Öğretim Döngüsü	152
Planlamayı Etkileyen Faktörler.....	153
Öğretmen	154
Öğretim Etkinlikleri.....	154
Öğrenci	154
Kazanımlar	154
İçerik	155
Materyal ve Kaynaklar	155
Öğrenme Ortamı.....	155
Zaman	156
Öğrenme Öğretme Sürecinde Kullanılan Plan Türleri	156
Ünitelendirilmiş Yıllık Plan	157
Günlük Ders Planı.....	161
Özet	167
Yardımcı Kitap Önerisi	169
Kaynakça.....	169
Değerlendirme Soruları.....	170

8. BÖLÜM ÖĞRETİM YÖNTEMLERİNİ SINIFLANDIRMA VE ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

Giriş.....	180
Öğretim Yöntemi.....	180
Yöntem Seçimini Etkileyen Faktörler	180
Öğretim Yöntemlerinin Sınıflandırılması	181
Öğretmen Merkezli Yöntemler.....	181
Öğrenci Merkezli Yöntemler.....	182
İşbirliğine Dayalı Yöntemler	182
Öğretim Yöntemleri	183
Anlatım Yöntemi.....	183
Soru Cevap Yöntemi	184
Tartışma Yöntemi	186
Problem Çözme Yöntemi	187
Örnek Olay İncelemesi Yöntemi	188
Drama Yöntemi	190
Gösterip Yaptırma Yöntemi	191
Gösteri (Demonstrasyon) Yöntemi.....	192
İşbirliğine Dayalı Öğrenme Yöntemi.....	193
Proje Tabanlı Öğrenme Yöntemi.....	194
Programlı Öğretim Yöntemi.....	195
Bireysel Çalışma Yöntemi.....	196
Deney Yöntemi	197
Özet	198
Kitap Önerisi.....	199
Kaynakça.....	199
Değerlendirme Soruları.....	200

9. BÖLÜM ÖĞRETİM TEKNİKLERİ

Giriş	205
Grupla Öğretim Teknikleri	205
Soru Cevap	207
Beyin Eseri	208
Köşeleme	209
Bilişsel Çıraklık.....	209

Çember	209
Akvaryum.....	210
Konuşma Halkası	210
Pazaryeri.....	211
Düşün-Eşleş-Paylaş.....	211
Kartopu.....	212
Altı Şapkalı Düşünme	212
Altı Ayakkabılı Uygulama	213
Benzetim (Simülasyon)	213
Sergi	214
Tartışma Teknikleri.....	214
Büyük Grupla Tartışma	214
Küçük Grupla Tartışma	215
Açıkoturum	215
Panel.....	215
Forum	215
Münazara.....	216
Sempozyum	216
Zıt Panel.....	216
Kollegyum	217
Sınıf Dışı Öğretim Teknikleri	217
Gezi	217
Gözlem.....	219
Ev Ödevi	219
Görüşme	220
Değerlendirme Soruları.....	221

10. BÖLÜM

ÖĞRETİMDE KAVRAM HARİTALARI

Giriş.....	228
Kavram Haritası Nedir?.....	228
Kavram Haritasının Bölümleri	229
Yapılarına Göre Kavram Haritası Türleri	230
Kavram Haritası Hazırlama Yöntemleri.....	230
Kavram Haritalarının Farklı Kullanım Yolları.....	232
Özet	233

Kitap Önerisi.....	233
Kaynakça.....	233
Değerlendirme Soruları	234

11. BÖLÜM DÜŞÜNME TEKNİKLERİ

Giriş.....	239
Düşünme	240
Düşünmeyi Etkileyen Etmenler	241
Kişisel Etmenler	242
Çevresel Etmenler	244
Üst Düzey Düşünme Teknikleri	246
Eleştirel Düşünme.....	246
Yaratıcı Düşünme.....	248
Metabolişsel Düşünme	250
Yansıtıcı Düşünme	251
Analitik Düşünme.....	252
Lateral (Yanal) Düşünme	253
Özet	253
Kitap Önerisi.....	255
Kaynakça.....	255
Değerlendirme Soruları.....	256

12. BÖLÜM ÖĞRETMENLERİN ÖĞRETİMDEKİ SORUMLULUKLARI

Giriş.....	263
Eğitim Felsefeleri Açısından Öğretmenlerin Öğretimdeki Sorumlulukları.....	264
Türk Eğitim Sistemi'nde Mevzuat Açısından Öğretmenlerin Öğretime Dair Sorumlulukları.....	266
Öğretmenlerin Öğretimdeki Sorumluluklarına Dair Öne Çıkan Kavramlar	268
Program Okuryazarlığı.....	269
Öğrenme Ortamı/Yaşantısı Oluşturma	270
Strateji, Yöntem, Teknik	275
Ödev.....	276

Öğretmenlerin Kendi Görüşleri Açısından Öğretimdeki Sorumluluklarının Değerlendirilmesi.....	277
Özet	280
Kaynakça.....	281
Değerlendirme Soruları	284
Yazarlar Hakkında.....	289

1. BÖLÜM

ÖĞRETİM İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

Doç. Dr. Fevzi DURSUN - Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-2103-8940

Bölümün Amaçları

- Öğretmenlik meslek bilgisi derslerinden *öğretim ilke ve yöntemleri* dersinin neden önemli olduğunu kavrayabilme.
- Öğretim ilke ve yöntemleriyle ilgili temel kavramları örneklerle açıklayabilme.
- Meslek bilgisi dersleri arasında öğretim ilke ve yöntemleri dersinin önemini kavrayabilme.
- Öğretim ilke yöntemlerinin öğretim sisteminde nasıl uygulanacağına ilişkin ön bilgiler edinebilme.

Hazırlık Soruları

- Türk eğitim tarihi açısından baktığımızda meslek bilgisi dersleri içerisinde öğretim ilke ve yöntemleri dersi nereden nereye gelmiştir?
- Öğretim ilke ve yöntemleri dersi kendinden sonraki dönemlerde hangi derslere temel teşkil eder?
- Öğretmenlik mesleği için öğretmenlik mesleki yeterlikleri içerisinde öğretim ilke ve yöntemleri dersinin önemini nerededir?

İçindekiler

Giriş

Öğretmen

Eğitim

Eğitim Programı

Öğretim

Öğretme

Öğrenme

Strateji

Öğretim Yöntemi

Öğretim Tekniği

Taktik

Öğretim İlkesi

Öğretimde Etkinlik

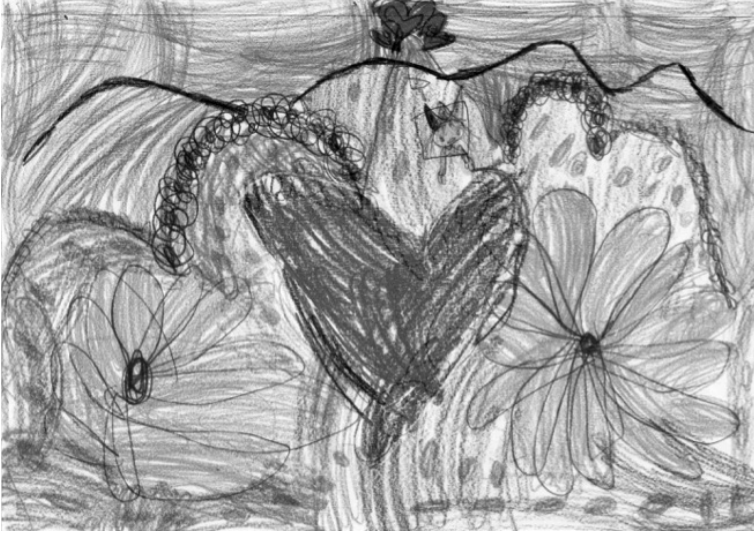
Özet

Önerilen Kaynaklar

Kaynakça

Değerlendirme Soruları

Örnek Olay

Öğretmenliğime atandığım ilk görev yerimde, görevimin ilk haftasında, ben öğrencilere, öğrenciler bana alışmaya çalışıyordu. Hatırladığım kadarıyla Perşembe gününün son saati idi. Dersimiz resim olduğu için içeri girince öğrencilere bir göz attım. Sadece bir öğrencinin resim defteri ve boya kalemleri vardı. Diğer öğrencilerin ise ya sıralarının üstü boş yada ilgisiz diğer derslerin defter ve kitapları vardı. Resim defterlerinizi çıkarın çocuklar dedim. Ama öğrenciler bir çantalarına baktılar resim dersi ile ilgili ama diğer ders kitapları sıraların üzerinde duruyordu. O resim dersiyle ilgili eşyaları yanında olan öğrenciye de sıraların üzerinde kalemler ve silgiden başka bir şey kalmamasını her türlü malzemelerini kaldırmalarını söyledim. Her öğrenciye birer tane teksir kağıdı verdim ve istedikleri resmi yapmalarını söyledim. Ders bitimine 5 dakika kala resimleri toplayıp tek tek resimleri hakkında konuştum, olumlu yönlerine vurgu yaptım. Sınıftaki mevcut tüm öğrenci resimlerini parafalayıp sınıf panosuna sergilemek için astım. Öğrencilerin resimlerinin panoya asılması işi çok hoşlarına gitti. Daha bir gün sonra hepsinin çantasında resim defteri ve kalemlerinin mevcut olduğunu farkettilim. Aslında öğrencilerin resimle ilgili defter, boya kalemi gibi malzemelerin sene başında veliler tarafından alındığını ancak önceden sadece bir öğrencinin resmi güzel diye sınıf panosuna sergilendiği ve resim dersinde daha farklı dersler yapıldığı anladım. Diğer öğrencilerin resim dersi ile ilgili malzemelerini es geçtiğini eski sınıflarını ziyaret edip resim panosuna bakınca anladım. Çünkü sadece bir öğrencinin resimleri güzel diye o eski sınıflarının panosunda sergilenmiş. Kısaca basit bir davranışın öğrencileri nasıl değiştirdiğini deneyimlemiş oldum.

Şubat, 1993, Çöreğibüyük Köyü İlkokulu, Tokat.

1. Giriş

Günümüz 21. yüzyıl dünyasında bilim, teknoloji ve yapay zekâ her şeyi etkilemekte ve değiştirmektedir. Bu değişim ve gelişmelere uyum da eğitim ve eğitilmiş bireylerle mümkün olabilmektedir. Toplumların bünyelerinde barındırdıkları insanları kendi toplum yaşamları için belirledikleri amaçlar doğrultusunda, okul gibi kurumlarda öğretmenler aracılığıyla yetiştirmelerini bizler genel olarak eğitim olarak adlandırmaktayız. Bu eğitim faaliyeti çok boyutlu bir süreç olup burada öğretimin kendisi, öğrenci, öğretmen ve eğitim ortamları gibi birden fazla öğeyi barındırmaktadır. Öğretim ilke ve yöntemleri alanı, öğretme ve eğitim alanındaki konu ve sorunları inceleyen bir bilim alanıdır. Özellikle Üniversitelerde öğretim ve öğrenme konularında uzmanlaşanların temel olarak beceri kazanmaları gereken alanların birisi olarak yer almaktadır. Öğretim ilke ve yöntemleri gelecekte öğretmen olacak öğretmen aday öğrenciler ve hali hazırda eğitim sistemi içerisinde görev yapan öğretmenlerin ve eğitim fakültelerinde öğretmenler için görevlerini yapmalarında ve genel anlamda öğretmenlik mesleği yeterlikleri içerisinde önemli bir yere sahiptir.

Yüksek Öğretim Kurumu'nun (YÖK, 2018) eğitim fakültelerinin programlarının en son düzenlemesinde öğretim ilke ve yöntemleri dersi tüm öğretmenlik programlarında haftalık iki saat ve programlarda genel olarak ikinci sınıfta yer almıştır. Meslek bilgisi dersleri içerisindeki bu dersin içeriği *“öğretim ilke ve yöntemleriyle ilgili temel kavramlar; öğretim-öğrenme ilkeleri, modelleri, stratejileri, yöntemleri ve teknikleri; öğretimde hedef ve amaç belirleme, öğretim ve öğrenmede içerik seçimi ve düzenlemesi; öğretim materyalleri, öğretimin planlanması ve öğretim planları; öğretimle ilgili kuram ve yaklaşımlar; etkili okulda öğretim, öğrenme ve öğrenmede başarı; sınıf içi öğrenmelerin değerlendirilmesi”* konularını içermektedir (<https://www.yok.gov.tr-2020>).

1981 yılında çıkarılan 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu (Resmi Gazete, 1981) ve bunu takip eden Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (Resmi Gazete, 1982) ile ilk defa Türkiye'deki tüm yükseköğretim kurumları üniversitelere bağlanmıştır. Bu düzenlemelerden sonra eğitim fakültelerinin öğretmen yetiştirme programlarında zaman zaman öğretim ilke ve yöntemleri dersinin adı, kredisi, haftalık ders saatleri ve içeriğinde küçük değişiklikler olmuş olsa da bu ders temel derslerden birisi olmuştur. Dedeşali ve Dursun (2020) araştırmasında da öğretim ilke ve yöntemleri dersinin öğretmenlik mesleği için bir temel olduğu, öğretmen adaylarının ifadelerinden ortaya çıkmıştır. Öğretim sürecinde uygun öğretim yöntemlerinin ve tekniklerinin kullanılması eğitimdeki amaçlarımızı gerçekleştirmek için önemlidir. Eğitim fakültesi öğretmen